

церковно-чернечої організації й шпигунську діяльність на користь іноземних держав. Два роки владика Лука перебував у в'язниці, за цей час кількох його товаришів, заарештованих у цій же справі, було розстріляно. У лютому 1940 р. єпископа заслали на 5 років до Красноярського краю. Під час другої світової війни ієрарх працював у шпиталях, врятував життя багатьом бійцям, не полишаючи свого пастирського служіння. З квітня 1946 р. до червня 1961 р. служив на Кримській архієпископській кафедрі. Як і свм. Олександра (Петровського) святителя Луку було реабілітовано й на Архієрейському соборі 2000 р. прославлено як сповідника (святого) у сонмі новомучеників та сповідників.

Таким чином, у долях свт. Луки та свм. Олександра є багато спільного. Вони пройшли типовий для церковних діячів радянської епохи хресний шлях, уподібнившись першохристиянам, які потерпали від гонінь на початку християнської доби. Дослідження життя цих видатних представників нашого народу показує, наскільки людина може бути відданою своїй землі, народові та ідеалам. Вивчення й популяризація їхньої спадщини може певною мірою стати в нагоді у процесі національно-патріотичного виховання шкільної та вишівської молоді.

Одержано 07.11.2017

УДК 34.349.9

Віктор Миколайович ВЕЛИКИЙ,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальних та професійних дисциплін
Херсонського факультету Одеського державного
університету внутрішніх справ*

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА З НЕБЛАГОПОЛУЧНИМИ СІМ'ЯМИ

На нашу думку, неблагополучною сім'єю слід вважати таку, яка не виконує своїх основних соціальних функцій та якій притаманні соціальні і психологічні деформації (злочинність, алкоголізм, наркоманія, захоплення азартними іграми, насилля тощо).

Серед ознак неблагополучних сімей можна виділити такі:

- кримінальна діяльність;
- нерівноправність всіх членів родини, особливо слабших: дітей, жінок, стариків;
- нерівна участь членів родини в забезпеченні її функціонування: нерівний розподіл обов'язків, експлуатація окремих членів родини, в тому числі неповнолітніх тощо;
- хуліганство;
- конфліктність (внутрішня та з оточуючими людьми);

- патологічні ревності;
- насилля: моральне, психічне, фізичне, економічне, сексуальне;
- алкоголізм, наркоманія;
- формальність взаємостосунків членів родини: емоційна прохолода і байдужість – «одинокість в сім'ї»;
- бездоглядність та безконтрольність дітей, або навпаки – надмірна опіка, надмірна суворість, підтримка дисципліни за допомогою сили і приниження;
- неналежне виховання дітей та формування у них асоціальних установок.

Відповідно, у залежності від наявних негативних проявів можна вивести такі типи неблагополучних сімей:

- сім'ї з конкретними деформаціями: алкоголіків; в яких наявні злочинці або особи, що звільнились з місць позбавлення волі; з низьким морально-культурним рівнем; конфліктні; з проявами насилля тощо;
- сім'ї з системними деформаціями – в яких переплітається велика кількість негараздів.

На побутовому рівні не має однозначної думки, чи варто втручатись громадськості і правоохоронним органам в життя родини.

Проти втручання наводяться такі аргументи:

1. Складність внутрішніх взаємостосунків і проблем.
2. Небезпека спровокувати ще більший конфлікт.
3. Небезпека помсти членам родини з боку притягнутого до відповідальності.
4. Моральні і матеріальні втрати родини (сором, виплати штрафів та відсутність заробітків на час арешту тощо).
5. Небезпека для самих представників громадськості і ОВС.

За втручання такі:

1. Уникнення більш небезпечних наслідків – стати жертвою злочину (особливо неповнолітнім та особам, які нездатні себе захистити).
2. Уникнення можливих матеріальних втрат з боку дебошира (підпалів, знищення майна тощо).
3. Знищення негативного зразка поведінки для представників оточуючого соціуму (особливо неповнолітніх).
4. Припинення можливості винесення конфлікту за межі родини.

Серед напрямків роботи з неблагополучними сім'ями, профілактики побутових конфліктів і недоведення їх до суспільно небезпечних форм можна виділити два:

➤ **загальнодержавний:**

- поліпшення соціально-економічного становища української сім'ї;

- розширення мережі соціальних служб і кризових центрів;
- організація морального і статевого виховання в сім'ї та навчально-виховних закладах;
- дієва заборона інформації, яка пропагує культ насилля та жорстокості. Реалізація повною мірою Закону України «Про захист суспільної моралі». Цей закон не буде працювати до того часу, поки громадськість не почне активно реагувати на його порушення;
- удосконалення правового виховання громадян усіх вікових категорій;
- більш активне залучення ЗМІ до пропаганди заходів, які сприяють попередженню насильства;
- **галузевий** (зокрема у сфері правоохорони):
 - посилення боротьби з п'янством і алкоголізмом за місцем роботи та проживання, самогоноварінням і відновлення роботи профілактичних рад при місцевих органах влади;
 - вірогідно, варто створити структурний підрозділ або спеціалізований, які б розкривали та попереджали побутові насильницькі злочини;
 - запровадження у навчальних закладах курсів з особистої безпеки для дітей взагалі і для дівчаток зокрема;
 - створення громадських об'єднань правоохоронної спрямованості;
 - виявлення та діагностика конфліктних сімей з використанням інформації, наявної в соціальних і житлово-експлуатаційних службах, «телефонах довіри», матеріалах медичних закладів тощо;
 - проведення профілактичної роботи з особами, схильними до хуліганських і насильницьких дій;
 - виявлення конфліктогенів на регіональному рівні (зародків протистоянь міжетнічних і міжконфесійних, на рівні різних соціальних груп тощо).

Слід зазначити недолік у діагностично-аналітичній роботі служб у справах неповнолітніх відсутність єдиних нормативних підходів до самого процесу вивчення неблагополучних сімей. Практика свідчить, що служби розробляють власні програми діагностування сімей, які часом суттєво відрізняються.

Тому необхідно визначитись хоча б у загальних напрямках вивчення неповнолітніх в умовах сім'ї: соціально-побутових умов, стану неповнолітнього в умовах родини, відношення до неповнолітнього з боку членів родини, характеру та ефективності виховних впливів з боку членів родини, оточуюче сім'ю середовище та її зовнішні зв'язки, тенденцій розвитку сім'ї (позитивних та негативних). У свою чергу, кожен з цих напрямків може бути також конкретизований.

За повідомленням Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та реагування Національної поліції України за перше півріччя 2017 року поліція зареєструвала майже 60 тисяч заяв і повідомлень, пов'язаних із насильством у сім'ї. Зараз слідчими підрозділами закінчено 439 кримінальних проваджень, розпочатих за фактами вчинення злочинів, пов'язаних із насильством у сім'ї. На профілактичний облік з початку року взято майже 35,5 тисячі осіб, схильних до вчинення насильства в сім'ї. Також до сімейних кривдників застосовано різні спеціальні запобіжні заходи. Зокрема, офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї винесено понад 35 тисячам осіб. На профілактичний облік з початку року взято майже 35,5 тисячі осіб, схильних до вчинення насильства в сім'ї. Водночас для реабілітації в спеціалізовані установи направлено 397 жертв насильства в сім'ї. [1]. Ми розуміємо, що це лише видима частина «айсбергу насильства» – більша частина фактів, пов'язаних з неблагополучними сім'ями залишається поза увагою правоохоронних і соціальних служб.

З огляду на наведене, потребує удосконалення система виявлення неблагополучних сімей та профілактичних і наглядових заходів з ними. Це можливе лише за умов об'єднання зусиль правоохоронців, органів опіки та піклування при органах місцевого самоврядування, соціальних служб, трудових колективів, всіх небайдужих громадян.

Висновок. Існує нагальна потреба в приверненні уваги держави і громадськості до проблеми неблагополучних сімей, у визначенні сутності та типів неблагополучних сімей, розробки засобів їх виявлення та проведення профілактичної роботи.

Список бібліографічних посилань

1. За збіраною поліцейськими доказовою базою потерпілими визнано понад 75 тисяч жінок // Національна поліція : тимчас. веб-сайт. URL: https://www.npu.gov.ua/uk/publish/printable_article/2181062 (дата звернення: 28.10.2017).

Одержано 30.10.2017

УДК 81.003.28

Інна Миколаївна ГОЛОПІЧ,

*старший викладач кафедри українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ – СУРЖИК

Найбільш актуальною проблемою сучасної української літературної мови є суржик. Відомо, що кількості річне нищення української мови і разом із тим насаджувannya іншої, російської або польської,